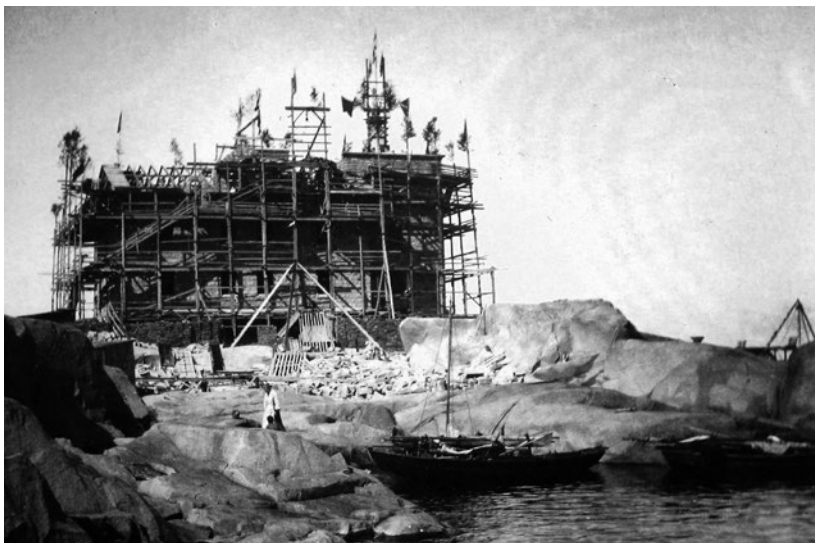

BENGTSKÄR SUOMEN ULOMMAINEN MAJAKKA- LUOTO

TEKSTI HIA SJÖBLOM

MAJAKKASAAREN HUIKEA TARINA

1905

Höyrylaiva Helsingforsin haaksirikon jälkeen päätetään rakentaa majakka.

1906

Majakka ja sen 46 metriä korkea torni valmistuvat.

1914

Saari evakuoidaan ensimmäisen maailmansodan alta. Kivirakennus kestää pommitukset.

1920- ja 30-luvuilla

Majakantartijat perheineen asuvat saarella.

1941

Toisessa maailmansodassa Bengtskärin verisessä ja tuhoisassa taistelussa kaatuu kymmeniä miehiä.

Bengtskärin kivimajakka on seissyt luodolla jo yli sata vuotta. Se lähti uuteen kukoistukseensa 1990-luvulla rappiovuosiensa jälkeen. Kova työ ja sinnikäs yrittäminen näkyvät nyt lähes 15 000 turistin vuosittaisena virtana.

”Tämä on minun rakkain paikkani. Täältä näkee kauas etelään hyvällä säällä. Viron rannikolle 80 km, horisontti on vain 40 kilometrin päässä, eli emme näe Viroon saakka”, Bengtskärin pelastaja ja yrittäjä Paula Wilson sanoo.

”Minä rakastan tätä paikka”, Paula Wilson sanoo ja antaa katseensa kiertää myllertävien aaltojen pärskeessä korkean majakan karuissa graniittiseinissä. Hyinen tuuli tuivertaa, mutta silmissä on lämmin tuike. Suolaiset aallot tärisyttelevät rantakallioita. Välillä on pakko kyyristyä, etteivät puuska-tuulet veisi mennessään.

”Tulin ensimmäisen kerran tälle saarelle vuonna 1968 nuorena tyttönä sulhaseni kanssa”, Paula Wilson hymähtää. Nyt pariskunnalla on kolme lasta ja neljä lastenlasta.

Wilsonit elävät ja tekevät työtään karulla ulkoluodolla rakkaudesta luontoon, työhön ja mereen. Suomi juhlii 100-vuotista taivaltaan, mutta Bengtskärin majakka rakennettiin jo 111 vuotta sitten. Luodon graniitista ja Hangossa tehdyistä tiilistä koottu muhkea rakennelma on kestänyt myrskyjen myllerrysten lisäksi maailmansotien taistelut.

Rappio iski rauhan aikana, mutta parikymmentä vuotta jatkuneet kunnostustyöt ovat tuottaneet tulosta. Paula Wilsonilla on syytä hymyyn myös majakkarakennuksen kahvilan pöydän takana.

KEIDAS MYRSKYMERELLÄ

”Turisteja käy vuosittain jopa 15 000. Heistä ulkomaisia on alle kymmen prosenttia.

Saarelle järjestetään risteilyjä sesonkiaikanaan päivittäin sekä Kemiönsaaresta että Hangosta. Veneilijät tietävät, että Bengtskäri on karikkojen ja tuulten armoilla. Omilla veneillä voi kiinnittyä kallioiden kylkeen vain tyynellä säällä.”

Bengtskärin kunnostetussa majakassa voi kavuta 252 askelmaa tornin huipulle ihailemaan merimaisemaa. Viron rannikko on noin 80 kilometrin päässä etelässä.

”Sinne asti ei näy, vaikka olisi kuinka kirkasta. Sen estää maapallon pyöreä muoto”, Paula Wilson naurahtaa.

Majakassa on kappeli ja saaren menneisyydestä kertova näyttely, kahvila ja yöpymishuoneita. Bengtskäristä lähetetty postikortti leimataan Suomen eteläisimmällä postileimalla.

Karu kallioluoto on myös jatkuva työtä. Kävijämäärän kasvu lisää huollon tarvetta.

Vanhoja rakenteita korjataan ja pidetään yllä. Viime kesänä majakkasaarelle rakennettiin jätevesien puhdistusjärjestelmä.

”Majakan pesu- ja tiskivedet sekä kahden vesivessan jätteet menevät nyt puhdistuksen kautta ja vähentää kuljetuksia”, Paula Wilson kertoo.

”Kaikki sellainen jäte, mitä ei saada hävitettyä kompostoimalla tai polttamalla kuljetetaan maihin asianmukaisesti.”

SYNKKÄÄ SOTAA, VILKASTA ELÄMÄÄ, RAPPIO JA UUSI NOUSU

1950

Majakka vihittäen uudelleen käyttöön kunnostuksen jälkeen.

1968

Majakka automati-soidaan ja majakan-vartijoiden virat lakkautetaan.

1983

Majakan valoa varten hankitaan tuuligeneraattori.

1992

Turun yliopistosäätiö ja Bengtskärin neuvotelukunta ryhtyvät kunnostamaan rapistunutta majakkaa.

1995

Avataan uudelleen. Työllistää nykyään Paula ja Per Wilsonin lisäksi kymmenkunta kesätyöntekijää.

Bengtskärin majakkatorniin nousee 252 kivisen jykkeää porrasta pitkin.

Luodon sadoissa haahkanpesissä kuoriutui viime vuonna toistatuhatta poikasta. Ensi kesän haahkasafareilla lintuja ei suinkaan ammuta, vaan niiden elämää voi seurata läheltä.

Majakassa on pieni kappeli hiljentymistä varten. Siitä on tullut suosittu vihkipaikka.

HAAHKASAFAREITA LUVASSA

Ihminen ja luonto kohtaavat Suomen uloimmalla luodolla. Paula Wilson kertoo, että ensi kesän turistivetonaulaksi suunnitellaan haahkasafareita.

”Ihmisen läsnäolo pitää petolinnut loitolta ja takaa haahkoille pesintärauhan. Viime kesänä tällä luodolla oli 360 pesivää haahkaa. Poikasia kuoriutui yli 1 500.”

Paula Wilson innostuu haahkojen valtavasta määrästä. Hän tulkitsee pesivien haahkojen kertovan turvallisesta ympäristöstä, mutta myös hyvästä vedenlaadusta. Luoto on monien lintubongareiden retki-kohte, sillä muuttomatalla olevat siivekkäät pysähtelevät lepäämään vesimassojen keskellä olevalle kalliiselle luodolle.

”Täällä on Suomen kirkkaimmat vedet ja sinisimpukkaa riittää haahkojen ravinnoksi. Myös meduusat viihtyvät luodon lähivesissä. Viime kesänä ei sinileväkään haitannut.”

Wilson kehuu saarella kävijöitä ja sanoo ihmisten vastuuntunnon selvästi kasvaneen tietämyksen myötä.

”Roskia ei heitetä mereen ja ympäristömyrkyjä sekä päästöjä on saatu kuriin. Tällä tiellä kannattaa jatkaa. Me ja Itämeri kiitämme!”

ITÄMERI HUUTAA HAPPEA

”Viime kesänä selvittiin säikähdyksellä, koska oli huonot säät ja vesi kylmää. Parin viikon helle olisi muuttanut Itämeren täydeksi leväpuuroksi”, SYKE:n johtava tutkija **Kai Myrberg** sanoo.

SYKEN merikeskuksessa seurataan Itämeren tilaa jatkuvasti. Yhteistyötä muiden ranta-alueiden kanssa tehdään. Itämeren tila on sen pohjien hapenpuutteen takia jatkuvasti uhattuna.

Myrberg selittää kuviota, missä Itämeri on kokonaisuus, jonka tulevaisuus riippuu vedenvaihdosta Itämeren päänlaan ja Suomenlahden välillä.

Suomenlahden länsiosa on avoimessa yhteydessä Itämeren keskuslaantaan, jossa on suuri hapeton alue. Aika ajoin tätä hapetonta vettä kulkeutuu pohjan lähellä Suomenlahdelle. Tällöin Suomenlahden pohjan happiolot huononevat entisestään. Hapeton pohja vapauttaa fosforia veteen sinilevien käytettäväksi kesäaikaan. Veden suolaisuuskerrostuneisuus voimistuu, eikä happi pääse ilmasta meren pohjaa kohti.

”Viime vuosien suolapulssit ovat toistaiseksi katkaisseet pitkään jatkuneen hapet-

toman pohja-alueen laajenemisen Itämeren päänlaanlaan. Pulssit seurauksineen vaikuttavat todennäköisesti jatkossakin Itämeren päänlaanlaan ja ekosysteemin toimintaan sekä heijastuvat välillisesti myös Suomenlahden ja Pohjanlahden tilaan”, Myrberg sanoo.

Hän muistuttaa, että Venäjän päästövähenhennykset ovat vähentäneet itäisen Suomenlahden rehevöitymistä.

”Läntisellä Suomenlahdella veden fosforin määrään vaikuttavat Itämeren päänlaanlaan tuleva syvänveden virtaus ja päänlaanlaan heikot happiolot.”

”Päänlaanlaan vaikutus läntisen Suomenlahden veden fosforimäärään voi olla ajoittain suurempi kuin maalta tulevan ravinnekuormituksen. Siksin yhteistyö muiden ranta-alueiden kanssa on tärkeää.”

Myrberg huomauttaa, että vaikka idässä vesi on kirkastunut, niin lännessä ongelmat näkyvät paikallisesti. Koko ajan eletään kuin veitsen terällä, säiden ja ihmisten toiminnan ehdoilla.

”Riippuu siitä, miten ja milloin vesi tilaa sattuun katsomaan. Muun muassa tuulet, valumat ja virtaukset vaikuttavat.”